

Coğrafya Örenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Coğrafya Örenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19157>

Özet

Coğrafya Öğrenmeye Yönelik **Motivasyon** Ölçeği, Mehmet Fatih Kaya tarafından 2013 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçeğin temel amacı, öğrencilerin **coğrafya** dersine ve bilimine karşı duydukları motivasyon düzeylerini ve bu motivasyonun altında yatan faktörleri geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Ölçek, toplam 22 maddeden ve dört temel alt boyuttan oluşmaktadır: İlgil Alan, Özgüven, Bilgi Edinme ve Performans. Yapı geçerliliği, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiş ve yüksek düzeyde iç tutarlılık (Cronbach's Alpha değeri 0.909) sergilemiştir.

Anahtar Kelimeler

Coğrafya, **Motivasyon**, Öğrenme, Ölçek Geliştirme, Özgüven, Performans, Yapı Geçerliliği.

Yazarlar

Mehmet Fatih Kaya

Amaç

Ölçeğin geliştirilme amacı, coğrafya öğrenme sürecine etki eden motivasyonel unsurları ortaya koymak ve bu unsurları psikometrik açıdan sağlam bir araçla ölçmektir. Bu sayede eğitimciler ve araştırmacılar, öğrencilerin coğrafya derslerine yönelik motivasyon düzeylerini belirleyebilir, düşük motivasyonun kaynaklarını tespit edebilir ve bu alanlarda iyileştirici müdahaleler geliştirebilirler.

Geliştirme çalışması, öğrencilerin coğrafya biliminin içeriğine, derslerdeki başarılarına ve gelecekteki bilgi edinme çabalarına dair motivasyonlarını çok boyutlu olarak değerlendirmeyi hedeflemiştir.

Yapı

Coğrafya Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği, motivasyon yapısının dört temel psikolojik alt boyut üzerinden ölçmektedir. Bu alt boyutlar, öğrencinin içsel ve dışsal motivasyon kaynaklarını kapsamaktadır. Bu yapı, öğrenme psikolojisi alanındaki güncel teorilere uygun olarak tasarlanmıştır ve öğrencilerin ders materyaline olan ilgisinden, sınıfı başarılarına odaklanmalarına kadar geniş bir yelpazeyi ele alır.

Ölçek, toplamda 22 madde ile ölçülen dört faktörlü bir yapıya sahiptir: İlgil Alan, Özgüven, Bilgi Edinme ve Performans. Bu faktörler, coğrafya öğrenimine yönelik motivasyonun farklı yönlerini temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, elde edilen verilerin teorik yapıyı desteklediğini göstermektedir. Yapılan analizlerde, ölçeğin alt boyutları arasında ve alt boyutlar ile toplam ölçek puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin beklenen teorik yapıyı ölçtüğüne dair güçlü kanıtlar sunmaktadır ve bu durum, **yapı geçerliliği** kanıtı olarak değerlendirilmiştir.

Yapı geçerliliğinin test edilmesi amacıyla yapılan **faktör analizi** sonucunda, ölçeğin dört faktör altında toplandığı belirlenmiştir. Bu dört faktörlü yapı, daha sonra doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiş ve modelin verilere uyumunun yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, ölçeğin geliştirilmek istenen motivasyon yapısını başarıyla bir şekilde temsil ettiğini kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach's Alpha** değeri hesaplanarak incelenmiştir. Ölçeğin toplam Cronbach's Alpha değeri 0.909 olarak belirlenmiştir, bu değer oldukça yüksek bir güvenilirlik seviyesine işaret etmektedir.

Alt boyutlar bazında güvenilirlik katsayıları da yüksek bulunmuştur: Birinci faktör (İlgi Alanı) için 0.812, ikinci faktör (Özgüven) için 0.811, üçüncü faktör (Bilgi Edinme) için 0.818 ve dördüncü faktör (Performans) için 0.71 olarak tespit edilmiştir. Literatürde (Bayram, 2004), güvenilirlik için Cronbach Alpha değerinin 0.70'in üzerinde olması yeterli olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda, ölçeğin tüm alt boyutları ve toplam puanı yüksek düzeyde güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan açkılayıcı **faktör analizi** (AFA) sonucunda, 22 maddelik ölçeğin dört ana faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu faktörler, motivasyonun farklı boyutları temsil edecek şekilde isimlendirilmiştir. Yapılan sağlaması, ardından uygulanan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile teyit edilmiştir.

Faktörlerin dağımları ve adlandırılması aşağıdaki gibidir:

Birinci Faktör (İlgi Alanı): 6 maddeden oluşur (Ö16, Ö14, Ö15, Ö13, Ö18, Ö17). Bu faktör, öğrencilerin coğrafya bilimine duyduğu merak ve içsel ilgiyi temsil eder.

İkinci Faktör (Özgüven): 5 maddeden oluşur (Ö8, Ö7, Ö12, Ö19, Ö6). Bu faktör, öğrencilerin coğrafya derslerinde başarılabileceklerine dair inançları ve yeterlilik algıları ölçer.

Üçüncü Faktör (Bilgi Edinme): 7 maddeden oluşur (Ö5, Ö1, Ö4, Ö22, Ö2, Ö3, Ö23). Bu faktör,

öğrencilerin coğrafya ile ilgili ek bilgi kaynaklarına ulaşma ve öğrenme çabasının yansıtılır.

Dördüncü Faktör (Performans): 4 maddeden oluşur (Ö10, Ö11, Ö9, Ö20). Bu faktör, öğrencilerin coğrafya derslerindeki başarı, not alma ve rekabet odaklı motivasyonlarını ifade eder.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Yazılı Anket (Öz Bildirim Ölçeği)

Dil: Türkçe

Derecelendirme: 5'li **Likert** Tipi Ölçek (1=Kesinlikle katılmıyorum - 5=Kesinlikle katılıyorum)

Popülasyon Grubu: Eğitim alan öğrenciler (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri üzerinde uygulanmıştır.)

Yaş Grubu: Ergenlik ve Genç Yetkinlik dönemindeki öğrenciler.

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmada coğrafya dersi alan öğrencilere uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: Açıklayıcı ve Doğrulayıcı **Faktör Analizi** kullanılarak psikometrik nitelikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Coğrafya Eğitimi, Öğrenme Motivasyonu, Psikometrik Ölçek, Yapısal Eşitlik Modellemesi, Cronbach Alpha.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

İletişim E-posta Adresi: mefkaya@gmail.com

Yayın Adresi: Mehmet Fatih Kaya (Doğu Coğrafya Dergisi, 2013 makalesinde belirtilen kurumsal adres geçerlidir.)

Çizimler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2013

Çizimler ve Kullanım Ücreti: Akademik araştırmalar için kullanım genellikle referans gösterilmek

suretiyle serbesttir. Ticari kullan?m için yazar?n izni gereklidir.

PDF Kayna??: Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: cografya-ogrenmeye-yonelik-motivasyon-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Kaya, M. F. (2013). Coğrafya Ö?renmeye Yönelik Motivasyon Ölçe?i Geli?tirme Çal??mas?. *Do?u Coğrafya Dergisi*, 18(30), 155-174. (Makale Linki: e-dergi.atauni.edu.tr)

Bayram, Y. (2004). *Bilimsel Ara?t?rma Yöntemleri ve SPSS Uygulamalar?*. Ankara: Nobel Yay?n Da??t?m.

Coğrafya Ö?renmeye Yönelik Motivasyon Ölçe?i Maddeleri

Coğrafya Ö?renmeye Yönelik Motivasyon Ölçe?i, 4 alt boyut ve 22 maddeden olu?maktadır. A?a??da her alt boyutu temsil eden örnek maddeler ve madde say?lar? verilmi?tir:

?lgi Alan? (6 madde): Coğrafya biliminin konusu ilgimi çeker

Özgüven (5 madde): Coğrafya dersinden yüksek not alaca??ma inan?yorum

Bilgi Edinme (7 madde): Coğrafyayla ilgili birçok kayna??m?n olmas?n? isterim

Performans (4 madde): Coğrafya dersi s?nav?nda en yüksek notu almak isterim